

TÜRKLERDE YAZI SANATI

Düşüncelerim

Yaradılıştan güzel olan insanlar vardır. Bunların boyları ne pek uzun, ne de pek kısadır. Bunlar ne pek şişmandırlar, ne de pek cılız. Bunların organları tamdır. Bütün parçaları arasında oranlılık (proportion) vardır. Oldukları gibi, bu insanlara güzel deriz. Bunlar güzel olmak, güzel duyulmak için ne giyinmek, ne sürünmek, ne de süslenmek zorunda değildirler. Bu ölçüler dışında kalanlara çirkin diyoruz. İnsan oranlılığını veren ölçüler vardır. Güzel yazılarda da böyle ölçüler vardır. Bu ölçüler noktalarıdır. Bir nokta, yazının yazıldığı kalemle kareye yakın, kareden biraz boyalıdır. Ayrıca cezm denilen yarım nokta ölçüsü de kullanılır.

mez. Birleşen harf şekilleri arasında estetik ilinti, estetik kaynaşma (affinité calligraphique) aranır. Bu kaynaşma zoru iledir ki bazı harfler için bir kaç şekil bulunmuştur.

Bütün güzel harflerin gövdesi, güzel insan gövdesini düşündürür. Bütün çirkin harflerin göv-

desi de çirkin insanların gövdesini düşündürür. Nokta ölçüleri de bu gövde güzelliği ölçüleridir. Yalnız bir şeye dikkat etmeli. Yazıdaki nokta ölçüleri, insan güzelliği ölçüleri gibi, kesin sayılar değildir, bunlar ancak bölgeleri gösteren ölçülerdir. Beş nokta ölçüsü yerine göre dört buçuk, olabilir, beşbuçuk, altı da olabilir. Nok-

ta ölçüsü, bir bölge ölçüsünden başka bir şey değildir. İnsan güzelliği yalnız gövde güzelliği değildir. İnsanın bir de duruş (pose) güzelliği vardır. Duruş güzelliği, gövde güzelliğinden ayrı bir değerdir. Çünkü, gövdesi güzel, duruşu çirkin insanlar olabileceği gibi, gövdesi çirkin, duruşu güzel insanlar da olabilir. Türk yazı sa-

natomisi olduğu gibi, duruş güzelliğinin kaynağı da insan duruşlarıdır.

Türk sanat yazılarında güzelliğin bir kaynağı daha vardır, o da istif (composition) dediğimiz şeydir. Sanat yazılarında istifin ne olduğunu anlayabilmek için insan hayatında topluluğun rolünün ne olduğunu düşünmek doğru olur. Toplum ayrı gövde, ayrı fizyoloji, bu fizyolojinin bir soy sürüsü demek olan ayrı biopsikoloji taşımakta olan tek insanların birbirleriyle kaynaşmasından meydana gelen yepyeni bir gövde, yepyeni bir fizyoloji ve yepyeni bir psikoloji varlığıdır. (★)

(★) Bu orijinal sanatın ettiği üzerinde durmak isteyenler 1958 de Ankara İlahiyat Fakültesi yayınlarından olan «Türklerde Yazı Sanatı» adlı eserimi okuyabilirler.

Yazan: İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu

desi de çirkin insanların gövdesini düşündürür. Nokta ölçüleri de bu gövde güzelliği ölçüleridir. Yalnız bir şeye dikkat etmeli. Yazıdaki nokta ölçüleri, insan güzelliği ölçüleri gibi, kesin sayılar değildir, bunlar ancak bölgeleri gösteren ölçülerdir. Beş nokta ölçüsü yerine göre dört buçuk, olabilir, beşbuçuk, altı da olabilir. Nok-

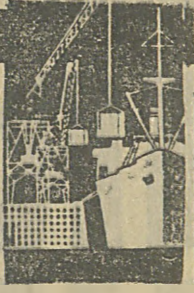
natında da böyledir: Yazı sanatçısı harflerin, kelimele- rin hem gövdesini, hem de duruşlarını güzelleştirmeye çalışır. İşte yazıda tembel, bitkin, ölü duruşlar olduğu gibi, güçlü, diri, canlı duruşlar da vardır. Demek oluyor ki, Türk yazı estetiğinin bir kaynağı da bu duruşlardır. Yazıda anatomik güzelliklerin kaynağı olan insan

İKTİSAT DÜNYASI İKTİSAT

İthalâtçı, seyahat dövizinden şikâyetçi

Istanbul Sanayi Odasının ticari seyahat konusunda hazırladığı raporda, ithalâtçıya verilen döviz miktarının az olduğu belirtilmektedir. Raporda özette şu hususlar yer almıştır:

- 1) Ticari seyahat dövizlerinde büyük sanayicilere tanınan günlük döviz harcırahı tahsis 50 dolara çıkartılmalı, ayrıca zarar eden müesseselere de döviz tahsis yapılmalıdır.
- 2) Bu konuda yeni yatırım yapan müesseseler mutazarrır olmaktadır. Büyük olsa da yeni kurulan bir müessesenin ilk 2-3 yıl içinde büyük kâr elde edemeyeceği ve dolayısıyla fazla bir ticari seyahat dövizini alamayacağı aşikârdır. Bu mahzuru telâfi için yeni kurulan müesseselerin yatırımlarına beklenmelidir.
- 3) Döviz tahsis için 20 bin dolarlık ithalât yapmak şartı kaldırılmalı veya bu limit indirilmelidir. Firmaların müessesel sermayelerine göre harcırah tahsis yapılmalı veya döviz tahsislerinde firmaların işçi sayısı, motor gücü ve itihâsîl miktarlarına bakılmalıdır.
- 4) Ticari seyahat dövizleri, yurda döviz getiren ihracatçılara 13.5 lira yerine 9 liradan satılmalıdır.
- 5) Ticari seyahat kontenjanı erken biten sanayicinin çok büyük bir zaruret karşısında tekrar yurt dışına gitmesi lâzım gelebilir. Bu halde Sanayi Odasının vereceği belge ile bu müesseseye bir miktar daha döviz tahsis yapılabilirdir.
- 6) Yevmiyeler asgarî 20-30 dolar olmalıdır. Faydalı bir çok serniner ve konferanslar iştirak mümkün olamamaktadır.
- 7) Ticari seyahat dövizleri ve bilet ücretlerinden dış seyahat harcamaları vergisinin alınması haksız bulunmaktadır. Ticari seyahatler bir turizm gezisi olmadığına göre, bunlardan vergi alınmaması ve dövizin resmî kur üzerinden verilmesi lâzımdır.

ALTIN VE GÜMÜŞ'ÜN DAMGALANMASI

Altın ve gümüş eşyanın fiyatlarının, kurulması istenilen «Resmî Ayar Ofisi» tarafından damgalanması suretiyle piyasaya arzını öngören «Altın ve Gümüş eşyanın imal ve satışına ilişkin kanun tasarı» üzerinde çalışmalara başlanmıştır. Ticaret Bakanlığınca düzenlenen toplantıya ilgili devlet adamları ile İstanbul, Ankara ve İzmir Kuyumcular Dernekleri ve Türkiye Odalar Birliği davet olunmuştur. Yapılan çalışmalar sonunda adı geçen tasarıya esas alınacak hükümler tesbit olunmuştur.

Anlaşmalı memleketler yönetmeliği hazırlanıyor

16. Kota çalışmaları ile ilgili olarak Ankara Odalararası toplantılarda, anlaşmalı memleketler ithalâtına uygulanacak yeni bir ithalât yönetmeliği yapılması gerekli görülmüş ve bu husus Odalar Birliğince Ticaret Bakanlığınca intikal ettirilmiş ve olumlu karşılanmıştır. Yeni yönetmelik için Odalar ve Birlik tarafından yapılan ön çalışmalar tamamlanmak üzeredir. Anlaşmalı ülkeler ithalâtının, memleketimiz yararına en uygun şekilde işlenmesini sağlanması ve halen çeşitli şikâyetlere yol açan tatbikatın düzelmesi konusundaki İstanbul Ticaret Odasının hazırlanmış olduğu yeni tasarı yönetim kurulunca onaylandıktan sonra Odalar Birliğine gönderilecektir. Bu konuda Ankara Odalar Birliğinde 11 Şubat günü bir toplantı yapılacak ve toplantıdan sonra bir rapor hazırlanarak Ticaret Bakanlığınca özel sektör görüşü olarak verilecektir.

Hazırlayan: Hayri ENGİN

GÜNÜ - GÜNÜNE ALTIN PIYASASI

KALIN BEŞLİLER		ARMA BEŞLİLER	
Atatürk	: 500.00	Ata Arma 1966	: 492.00
Reşat sıra	: 1500.00	Reşat	: 1375.00
Reşat ekstra	: 1625.00	Hamit	: 1850.00
Hamit	: 1020.00	Vahit	: 1350.00
Dallı	: 900.00	Ankara, 1927	: 1000.00
Vahit	: 810.00	Ankara, 1928	: 1050.00
Aziz	: 800.00		
KALIN İKİBUÇUKLAR		ZİYNET İKİBUÇUKLUKLAR	
Atatürk	: 245.00	Ata 2,5 lu 1966	: 246.00
Reşat	: 740.00	Reşat	: 675.00
Hamit	: 465.00	Hamit	: 465.00
Dallı	: 360.00	Vahit	: 430.00
Aziz	: 340.00	Ankara	: 575.00
LİRALAR		ZİYNET LİRALIKLAR	
Atatürk	: 99.25	Ata yüzük 1966	: 99.00
Reşat	: 156.50	Reşadiye	: 210.00
Elgazi	: 119.00	Hamidiye	: 175.00
Hamit	: 117.50	Vahit	: 130.00
Aziz	: 105.00	Ankara	: 120.00
İngiliz erkek	: 121.00		
İngiliz kadın	: 117.00		
(F. R.) Frank	: 161.00		
Gülden	: 104.00		
		KULÇE FİYATLARI	
		24. 8. altın 1 gr.	: 14.65
		100 8. gümüş 1 Krg	: 590.00
		Platin 1 gr.	: 76.00

HAFİYELER KRALI

ÖPÜCÜKLE AYILTMA PATENDİ GENİN HAFİYEM AYILTMA SIRASI BENİM...

ÖPÜCÜK HEYACANI İLE ACEMİ GELİN GİBİ TUTAR SAN KOLTUĞU AÇAMADAN ELİN KAYAR İŞTE!

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun bir sanat eseri: Sülüs Ce'isi

Ölçüler, hiç bir estetik gerçeği olmayan uydurma, sözde ölçüler değildir. Tarih boyunca yapılan denemelerle bunların insan güzelliğini sınırlandırılan ölçüler gibi doğru ölçüler olduklarını gösterebiliriz. Nokta ölçülerinin gerçekliğini göstermek için vereceğimiz belgeler şunlardır:

a) Hangi zamanda, mekânda yazılmış olursa olsun, güzel denilebilen bütün yazılar nokta ölçülerine uygundur. Bu ölçülere uygun olmayan yazılar çirkindir. Bütün yazı şaheserleri, nokta ölçülerine uygun olanlardır.

b) İslâm, Türk sanat yazılarında kullanılan harfler, bu harflerin birbirleriyle birleşme, kaynaşma tarzları birbirinin tıpkısı değildir. Böyle iken, aralarında birbirinin tıpkısı olan anatomik parçalar vardır. Bu parçaları bütün İslâm hattatları aynı estetik duyuşla, aynı nokta ölçülerine uygun olarak yazmışlardır.

c) Doğuştan ölü olan harfler vardır. Eğri elif, eğri ri, boru kefi böyledir. Bu harfler, üzerlerinde ne kadar çalışılırsa çalışılsın, yine de dal, ri, ayın, fe, mim, vav harfleri kadar canlı olamazlar. Onun için hattatlar onları, istif zoru olmadıkça, kullanmazlar.

d) Türk sanat yazılarında bazı harflerin harfler ile birleşmesi, estetik düzene de bağlıdır. Meselâ başta gelen cimin birkaç şekli vardır. Bu şekillerin hepsi, kendinden sonra gelen harfle birleş-

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

Ismayıl Hakkı Baltacıoğlu Koleksiyonu

BLTWRTO201001